

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Γ΄.

Χ

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 17 ΤΟΥ ΝΟΕΜΒΡΗ 1912

Χ

ΑΡΙΘΜΟΣ 494

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Ἡ τιμὴ καὶ τὸ χεῖμα (συνέχεια).
ΤΑΚΗΣ ΜΠΑΡΛΑΣ. Ἀπὸ τοῖς «Παιᾶνες».
ΛΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. Ἐνας ἄθροπος.
ΛΥΔΟΣ ΠΟΛΑΒΡΟΣ. Μοίρασμα κτλ.
Οἱ σύμμαχοί μας,
ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ. Δέηση.
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ. — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ.

ΔΕΗΣΗ

Πνεῦμα τοῦ πόνου, ποῦ οἱ θλιμμένοι ἀγῶνες
Σὲ ὑψώσανε στῶν αἰῶνων τοὺς αἰῶνες,
Κ' εὐλόγησες ν' ἀστράψουνε οἱ κορῶνες
Τῶν ἀδυνάτων, ἄστρα.

Πνεῦμα πανάγαθο, ἀπὸ τῆς ἀβύσσου
Τοῦ Δίκαιου ποῦ χαράζει ἡ δύναμή σου
Κι' ὡς τρικυμιά ἀνοιξιὰτικὴ ἡ δρμή σου
Βροντᾶει στὰ κάστρα.

Κύριε, ποῦ ἐφύσηξες στοῦ ὄχτροῦ τὰ μάτια
Ἀφιόνι, νὰ χαθῆ στὰ μονοπάτια
Τῆς δικαιοσύνης σου καὶ τὰ παλάτια
Τοῦρριξες γάτου.

Κ' εἶδες ἡ γῆ τὴ Δόξα ν' ἀναδίνη
Τοῦ ἀγῶνα σου ἱερὴ καὶ τὴ γαλήνη
Μᾶς χάρισες, ἡ ἀγνὴ θωριὰ ποῦ χύνει
Τοῦ ἁγίου θανάτου.

Ἄκου, τοὺς λαούς, ποῦ βοᾶν σὰν τὰ μελίσιμα
Καὶ πνίγουνε στὸν ὕμνο σου τὴ λύσσα
Τοῦ ὄχτροῦ κ' εἶν' οἱ δέησές τους κυπαρίσσια
Στὴ θεία τους θλίψη.

Ἄκου πῶς βέγγουν γιορτερὰ οἱ καμπάνες,
Ἄκου πῶς χύνονται βαθιοὶ οἱ παιᾶνες.
Ἄκου πῶς κλαῖν καὶ σ' ἐδλογᾶνε οἱ μάννες,
Ἄκου ἅπ' τὰ ὕψη.

Ἄκου ἅπ' τὸν Ἄθω ἄκου ἅπ' τὸν Ὀλυμπο, ἄκου
Ἄπ' τὰ κορφοβοῦνια κι' ἅπ' τοῦ λάκκου
Τὰ βύθη, ἀπὸ τὸ σκοῦσμα τοῦ κορᾶκου
Ποῦ τρώει ψοφίμι.

Ἄκου ἅπ' τὰ πέλαα, ποῦ βαθιὰ ἀνασαιῖνον
Τὰ νέα νησιά ποῦ ἅπ' τὸ σεισμό σου βγαῖνον
Καὶ στὰ καράβια σου τὴ Δόξα δένουν
Πλώρα καὶ πρῶμη,

Ἀπὸ τὴ Σαμοθράκη σου, ποῦ ἡ Νίκη
Ρίχνει κραυγὴ καὶ ἀχὼ στὴ Σαλονίκη
Κ' ἔχ' ἡ βοή της τὴν ἱερὴ σου φρίκη,
Τοῦ Δίκαιου μάννα,

Ἄκου κ' εὐλόγα' ὡς στάχια γύραμε ὄλοι
Στὸ μεγάλο, ἄξαφνὸ σου δροσοβόλι
Καταίβη, Δίκαιε, σάλεψε στὴν Πόλη
Κάμε ν' ἀκούσουμε ν' ἀκούσουμε ὄλοι
Καὶ τῆς Ἁγιά-Σοφιάς σου τὴν καμπάνα!

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

ΜΟΙΡΑΣΜΑ ΚΩΠ.

Πῶς θὰ μοιραστοῦνε τὰ ξεσκαδωμένα μέρη;
Ὑποθέτω πῶς πρὶν κηρύξουν τὸν πόλεμο τὰ
Βαλκανικὰ κράτη, εἶχαν συμφωνήσει γιὰ τὴν τύχη
τῶν χωρῶν ποῦ θὰ κυρτεῦαν, τοῦλάχιστο κατὰ τὰ
τρία τέταρτα καὶ πῶς γιὰ τὸ ὑπόλοιπο, ἀν ἔμεινε
τέτιο, εἶσανε σίγουρα πῶς δὲ θὰ χαλῶσε ἡ συνεν-
νόησή τους. Ἄλλη ὑπόθεση δὲ χωρεῖ. Γιὰ τὸ ζή-
τημα ὅμως αὐτὸ δὲν ἔχουμε καμμιά βέβαιη ἀνα-
κοίνωση. Στὴν «Ἀκρόπολη» εἶδα νὰ γίνεται λό-
γος ὅτι σὲ προηγούμενο φύλλο τῆς εἶχε πληροφο-
ρίες σίγουρες ἀπάνου σ' αὐτό, ἀλλὰ τὸ φύλλο κείνο
ἔτυχε νὰ μὴ τὸ διαβάσω καὶ δὲν ξέρω τί ἔλεγαν οἱ
πληροφορίες αὐτές. Κι' ἄλλοῦ πουθενὰ δὲν ἀπάν-
τησα τίποτα σχετικὸ ἐξὲν ἀπὸ ὑποθέσεις κ' εὐσε-

βείς πέθους τῶν Εὐρωπαίων. Γι' αὐτὸ ἐπιτρέπεται, θαρρῶ, νὰ κάνη κανεὶς ἀνεύθυνα σχέδια σὰ γερο-σιαστὴς τοῦ Ζαχαράτου καὶ νὰ μοιράζῃ μόνος του. Κι' αὐτὸ θέλω νὰ κάνω τώρα, δηλ. νὰ πῶ τῇ γνώμῃ μου γιὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ μοιραστοῦνε οἱ ξαναπαρμένεις ἀπ' τὸ βάρβαρο καταχτητὴ χῶρες, μὲ τὴν παρατήρησι, ὅτι ἡ γνώμῃ μου ἀπαλλαγμένη ἀπὸ σωδινισμό κι ἀληθινὰ φιλελεύτερη καὶ φιλό-θρηπη σκοπὸ τῆς ἔχει νάφῃση εὐχαριστημένους ἔλους τοὺς συμμάχους καὶ τοὺς κατοίκους τῶν με-ρῶν ποὺ θὰ μοιραστοῦν, γιὰ νάβαι παντοτεινὴ ἢ ἔνωσι καὶ ἢ φιλία τους.

Ἐννοεῖται ὅτι, ἀφοῦ ὑποθέτω ὅτι εἶναι συμφω-νημένα πιά αὐτὰ τὰ πράματα, τὸ σχέδιό μου δὲ φιλοδοξεῖ νὰ ἐδηγήσῃ τοὺς ὑπεύθυνους κυβερνήτες, μόνε γίνεται ἔτσι ἀπὸ κάποια περιέργεια ἴσως ἔχι ἀπὸ περιέργεια, ἀλλὰ ἀπὸ ἄλλο αἴτιο —, γιὰ νὰ δῶ κατὰ πόσο ἢ γνώμῃ μου, ποὺ πιστεύω θάν-τιπροσωπεύῃ τῇ διαθέσει τῶν φιλελεύτερων καὶ νεω-τεριστῶν Ἑλλήνων σχετικὰ μὲ τὸ μοίρισμα τῶν λεγόμενων χωρῶν, θὰ βρεθῇ σύμφωνη μὲ τὰ τε-λειωμένα πράματα. Δὲν εἶναι ἢ πρώτη φορὰ ποὺ γίνεται λόγος ἀπὸ τίς στήλες τοῦ «Νουμά» γιὰ τὴ μοιρασὰ τῶν χωρῶν αὐτῶν, ἀλλὰ πρῶτα μιλούσαμε μὲ τίς γενικὲς ἐκφράσεις Νότια καὶ Βορεινὴ Μακε-δονία, Νότια Θράκη κλπ. Τώρα θάμαστε πὺδ ἀκρι-βολόγοι ἀψηφῶντας καὶ τὸν κίνδυνον νὰ χαρακτη-ριστοῦμε γεροισιαστὲς τοῦ Ζαχαράτου.

Λοιπόν, ἂν εἶτανε στὸ χέρι μου, ἐγὼ θὰ μοί-ραζα ὡς ἐξῆς: Στὴν Ἑλλάδα—ἀρχίζω ἀπ' τὴν Ἑλλάδα, γιὰτὶ πρῶτα ὁ παπᾶς βλογάει τὰ γένεια του—θάδινα σύνορα βορεινὰ τῇ γραμμῇ ἀπὸ τίς ἐκβολές τῆς Βοιούσας στὴ Μοσχόπολη κι ἀπὸ κεὶ στὸ βορεινὸ μέρος τῆς Πρέσπας καὶ στὸ Μοναστήρι, μέσα κι' αὐτό. Ἀπ' τὸ Μοναστήρι στὰ Βοδενὰ (μαζὶ κι' αὐτὰ) κι' ἀπὸ κεὶ ἴσια γραμμῇ στὶς Σέρ-ρες. Ἀπ' τίς Σέρρες στὴ Δράμα μὲ τῇ γραμμῇ τοῦ σιδηρόδρομου, κ' ἔπειτα ἴσια γραμμῇ ὡς τὸ Νέ-στο κ' ὕστερα τὸ ρέμα τοῦ Νέστου ὡς τίς ἐκβολές του. Αὐτὰ στὴ Μακεδονία καὶ Ἡπειρο. Στὴ Θράκη (ὑποθέτω πῶς ξεκουμπίζεται ὁ Τούρκος ἔλως διόλου ἀπ' τὴν Εὐρώπῃ) θάδινα ἔλο τὸ νότιο μέρος μὲ σύ-νορο ἀπὸ τίς ἐκβολές τῆς Μαρτίσας γραμμῇ τὸ ρέμα τῆς ὡς τὸ Διδυμότειχο κ' ἔπειτα τῇ γραμμῇ τοῦ σιδηρόδρομου ὡς τὸ Λουλέ-Βουργάς, κι' ἀπὸ κεὶ ἴσια γραμμῇ ὡς τῇ Βιζύῃ καὶ τῇ Μήδεια στὴ Μαύρῃ θάλασσα.

Ἔτσι ἢ Πόλη μένει στὴν Ἑλλάδα. Ἄν αὐτὸ εἶναι ἐντελῶς ἀδόνατο, ἀραγες θάταν γελοία ἢ πρό-ταση νὰ δεχτοῦμε νὰ γίνῃ διέθνο τὸ ἓνα μόνον μέρος τῆς Πόλης, τὸ ἀνατολικό, μὲ μιὰ μικρὴ περιοχὴ

ὡς τὸ Γιλδίζ, καὶ νάρκεστοῦμ' ἐμεῖς μόνον στὴν ἀρ-χαία Πόλη, τῇ σημερινῇ Σταμπούλ, ἔπου κατοι-κοῦν σκεδὸν μόνον Τούρκοι κ' Ἑλληνες καὶ ἔπου ἔξω ἀπὸ τὰ Τζαμιά καὶ ἄλλα πολὺ λίγα χιρία ἔδες οἱ ἄλλες οἰκοδομὲς δὲν ἀξίζουσι μεγάλα πρά-ματα καὶ ἂν θένε οἱ Τούρκοι, παίρνουν τὴν ἀπο-ζημίωσή τους καὶ μᾶς ἀδειάζουσι τῇ γωνιά· θάταν γελοῖο τοῦτο, ἂν αὐτὸ τοῦλάχιστο εἶναι κατορθωτό;

Στὴ Βουργαρία θάδινα ἔλο τὸ πάνου ἀπ' τὴν Ἑλλην. γραμμῇ μέρος τῆς Θράκης μὲ ἔλη τὴν παραλία ποὺ μένει στὸ Αἰγαίον ἀπ' τὴ Μαρτίσα ὡς τὸ Νέστο ποταμό, καὶ στὴ Μακεδονία τὸ βορεινὸ μέρος ποὺ μένει, ἄμα πάρουμε τῇ γραμμῇ τοῦ σι-δηρόδρομου ὡς τίς Σέρρες, κι ἀπὸ κεὶ τὴν Ἑλλην. γραμμῇ ποὺ εἶπαμε ὡς τὸν Ἄξιό, κ' ἔπειτα δυτικὰ σύνορα τὸ ρέμα τοῦ Ἄξιου ὡς πάνου ἀπ' τὴ Δοϊ-ράνη κ' ὕστερα γραμμῇ στὴ Στρώμνιτσα καὶ στὰ Κότσανα, κι' ἀπ' τὰ Κότσανα κάθητη γραμμῇ στὰ παλιὰ σύνορα.

Τῆς Σερβίας τὰ νότια καὶ ἀνατολικά σύνορα ὀρίζονται μ' αὐτὰ ποὺ εἶπαμε. Δυτικὰ καὶ νοτιο-δυτικὰ σύνορα στὴ Σερβία καὶ στὸ Μαυροβούνι (ποὺ καλὰ θάκαναν νὰ ἐνωθοῦν ἀπὸ τώρα) θάδινα τῇ δυτικῇ ἀκρῇ τῆς λίμνης τῆς Ἀχρίδας, κι ἀπὸ κεὶ ἴσια γραμμῇ ὡς τὴν Πρεσρένη, μένοντας ἔξω ἢ δυτικῇ ἀκρῇ τῆς λίμνης τῆς Ἀχρίδας, καὶ ἀπὸ κεὶ πρὸς τὰ κάτω ὡς τὸ μικρὸ κόλπο, ποὺ εἶναι στὴν ἴδια γραμμῇ μὲ τὸ Ἀλέσιο καὶ ἔπου μπορεῖ νὰ γίνῃ, μοῦ φαίνεται, καλὴ σκάλα πὺδ κάτω ἀπ' τὴ Μέδουα. Καὶ μαζὶ μ' αὐτὰ καὶ τὸ Νόδι-Παζάρ, ἐννοεῖται.

Ἔτσι μένει μιὰ Ἀλβανία ἀρκετὰ εὐρύχωρη, πε-ριέχοντας Βεράτι, Δίβρα καὶ Πρεσρένη, καὶ εἶτε γί-νεται ἀμέσως ἀνεξάρτητη εἶτε στὴν ἀρχὴ μπαίνει κάτω ἀπὸ κοινὴ διοίκηση τῶν συμμάχων, ὡς ποὺ νὰ φρονιμέψουν οἱ κύριοι Ἀρβανίτες.

Μὲ τὸ μοίρασμα τοῦτο μένουσι λίγοι Τουρκαρ-βανίτες καὶ λιγώτεροι Ἑλληνοβούργαροι στὴν Ἑλ-λάδα, μένουσι καὶ ἔχι λίγοι Ἑλληνες στὴ Βουργαρία, γιὰτὶ στίς Σαράντα Ἑκκλησιὰς κ' ἓνα γύρο, στὴν Ἀδριανούπολη, στὴν Ἐάνθη-κλπ. εἶναι ἀρκε-τὸς Ἑλλην. πληθυσμός. Μένουσι καὶ στοὺς Σέρβους καὶ Μαυροβουνιώτες κάμποσοι Τουρκαρβανίτες. Μοῦ φαίνεται καλὸ νὰ συμφωνηθῇ, οἱ Ἑλληνες τῆς Βουργαρίας νὰναγνωριστοῦν πολῖτες τοῦ Ἑλληνι-κοῦ κράτους, κ' οἱ Ἑλληνοβούργαροι ποὺ μένουσι στὴν Ἑλλάδα, ἂν τὸ προτιμοῦν, νὰ γίνουσι πολῖτες τῆς Βουλγαρίας, ἐπίσης κ' οἱ Τουρκαρβανίτες στὴν Ἑλλάδα καὶ Σερβία νὰναγνωριστοῦν πολῖτες τῆς Ἀρβανιτιᾶς, ἂν θὰ γίνῃ τέτιο κράτος. Ἔτσι

λείπουν μὰ καὶ καλὴ οἱ ἀφορμὲς γιὰ διχόνοιες.

Τέτιο τὸ σχέδιό μας. Φτειάνουμε δηλ. μὰ Βουργαρία, ποὺ πρέπει νὰ μὲνῃ εὐχαριστημένη. Ἄν ἔμεινε εὐχαριστημένη μὲ δίχως τὴν παραλία ποὺ τῆς δώσαμε στὸ Αἴγατο, ἀκόμη καλύτερα γιὰ μᾶς, γιὰ νᾶχῃ συνέχεια ἢ Ἑλλην. Μακεδονία μὲ τὴν Ἑλλην. Θράκη, ἀλλὰ δυσκολοπίστευτο. Κι ἔχι μόνο τὰ μεγαλύτερα κομμάτια παίρνει ἢ Βουργαρία, ἀλλὰ καὶ τὰ παχύτερα, δηλ. τὰ πεδινώτερα. Δὲν πολυζηλεύουμε ὁμῶς, ἀφοῦ σκοπὸς μας εἶναι ἡ στενότερη Ὀμοσπονδιακὴ ἔνωση τῶν βαλκανικῶν.

Τελειόνοντας εὐχουμαι μὲ τὴ μοιρασιά ποὺ συμφωνήθηκε νὰ μείνουν πιδ εὐχαριστημένοι ὅλοι οἱ σύμμαχοι παρ' ὅσο θάμεναν, ἂν ἔμπαιναν σὲ πράξη τὰ πάρα πάνου. Μόνο θέλω νὰ προστέσω ὅτι οἱ σύμμαχοι, ὅπως τὸ παρατήρησε κ' ἓνας ἀνταποκριτῆς τῆς «Ἀκρόπολης», χρέος ἔχουν στὴ συνθήκη ποὺ θὰ κάνουν μὲ τὸν Τοῦρκο νὰ νοιαστοῦν καὶ γιὰ τοὺς Ἑλληνας τῆς Μικρῆς Ἀσίας καὶ γιὰ τοὺς σκλαβόφυχους ἀκόμη Ἀρμένηδες, καὶ ἔχι μόνο, ὅπως ἔλεγε ὁ ἀνταποκριτῆς, νὰ ζητήσουν νὰ κανονιστῇ δίκαια ἢ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία τους ἀλλὰ καὶ οἱ οικονομικὲς ὑποχρεώσεις τους νὰ κανονιστοῦν δίκαια, γιὰτὶ οἱ Τοῦρκοι καὶ γδαρμένους ὅπως εἶναι τώρα θὰ κοιτάξουν νὰ τοὺς ἀπογδάρουν ὕστερ' ἀπὸ τὶς συμφορὲς ποὺ ἔπαθαν, ποὺ δὲν εἶναι λιγώτερο οικονομικὲς παρὰ πολεμικὲς. Ἀκόμη, ἂν μποροῦν νὰ τὸ καταφέρουν, πρέπει νὰ κοιτάξουν οἱ σύμμαχοι νὰ μείνῃ ἢ Μικρὴ Ἀσία στὴ δικὴ τους οικονομικὴ ἐπιρροή, κι ἔχι στῶν Εὐρωπαίων. Ἡ κάθε Εὐρωπαϊκὴ δύναμη ἔχει τὶς ἀποικίες καὶ τὶς καταχτήσεις τῆς κ' ἐπομένως ἔχει ποῦ νὰ πλῶνῃ τὶς ἀρίδες τῆς. Τὸ ἴδιο πρέπει νὰ γίνῃ καὶ γιὰ τὴ Βαλκανικὴ δύναμη μὲ τὴ Μικρὴ Ἀσία. Αὐτὸ ὁμῶς ἄς μὴ τὸ φωνάζουμε καὶ πολὺ, γιὰτὶ δὲ συμφέρει στοὺς μεγάλους λόκους.

27. 10. 912.

ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ

Σὰ νὰ φαίνεται πὼς οἱ σοφοὶ ὅλοι κι ὅλοι οἱ μεγάλοι ποιητὰδες σ' ἓνα τέτιο συμπέρασμα φτάνουν — πὼς τὸ αἶνιγμα τῆς ζωῆς δὲν ξεδιαλύνεται γιὰτὶ αἶνιγμα δὲν ὑπάρχει. Τὸ αἶνιγμα εἶναι κατασχεβὴ δικὴ μας γιὰτὶ ἔμεϊς γυρέβουμε νὰ βροῦμε πάντοτε αἰτίες ξεχνώντας πὼς ἡ ἔνοια τῆς αἰτίας εἶναι τῆς λογικῆς μας εἰδωλο κι ἔχι πραγματικότητα, πὼς ἡ μόνη ἀλήθεια κι ὁ μόνος σκοπὸς τῆς ζωῆς μας εἶναι νὰ ζοῦμε ὅσο γίνεται πιδ ζωντανά, πιδ ἡρωϊκά πιδ δυνατά, πὸ θεληματικά, πὸ μεγάλα. Κ' ἡ ἔνταση θὰ φέρνει τὴν καλιτέρευση καὶ τὸ ἀνέβασμα τῆς φυλῆς, πιδ διαλεχτὴ συνείδηση καὶ πιδ πλαυινοῆτη ὁμορφιά.

ΕΡΜΟΝΑΣ

ΕΝΑΣ ΑΘΡΩΠΟΣ

Ἦν ἐξοῦσε ἀνάμεσὸς μας ὁ Γκαίτε, εἶμαι βέβαιος πὼς ἀπὸ τὰ ἐνέα δέκατα τῶν ποιητικῶν στίχων ποὺ φαίνονται πιδ στίχες τῶν ἡμεμερίδων, θὰ προημιούσε τὸ ἔργο τοῦ Ματσούκα, ποὺ μετατόπισε τὰ θεῖρια ἀπὸ τὸ στίχο στὴν ἴδια του τὴ ζωὴ, καὶ τώρα γυρίζει στὰ στρατάπεδα, ἀπὸ τὴ γυρίζῃ στὶς ἡμεμερίδες.

Κ. Η.Α.Ι.Μ.Ι.Σ

Ὁ Ματσούκις τραγοῦδισε μὲ τὸ τοιφεῖ. Ἀκολουθώντας τὸ στρατὸ τοῦ Διαδόχου ἀπὸ τὴ Λάρισσι ἴσαμε τὴ Σαλονίκη, δὲν κατάφερε, λέει, νὰ γυριάζει τὴν ἀνειρεμένη χρυσὴ κορνίζα στὴ ζωὴ του, μὲ τὸ θάνατο. Πολέμησε μὰ δὲ σκοτώθηκε. Κι οὔτε πληγώθηκε. Καὶ λυπάται κατάκαρδα γι' αὐτό.

Ὅσοι δὲν τὸν ξέρουν τὸ Ματσούκα, τὰ παίρνουν τὰ λόγια του γιὰ φαιμυρονάδες καὶ χιζογελιάνε. Μὰ ὅσοι τὸν ξέρουν, τὸν πιστεύουνε καὶ τὸν θαμάζουνε. Κάτου ἀπὸ τὸ Ματσούκα τὸ ρήτορα καὶ πολυλογά, κρύβεται ὁ ἄθρωπος. Καὶ εἶναι τόσο ὠρῆος καὶ τόσο ἐπιβλητικὸς, μὲ τὶς σκέψεις του καὶ μὲ τὶς πράξεις του τὶς εὐγενικὲς, ὁ ἄθρωπος Ματσούκις, ποὺ σβήνει τὸ ρήτορα καὶ τὸν πολυλογά.

Ἀληθινά, καθὼς τὸ λέει, ὁ Ποιητῆς, θεῖριο ἢ ζωὴ τοῦ Ματσούκα. Θεῖριο μὰ κ' ἔλεγεια μαζί. Αἰονταρόφυχος μὰ καὶ πονόφυχος. Πρῶτος στὸν πόλεμο μὰ καὶ πρῶτος ὅπου ἡ φωνὴ τῆς Δυστυχίας τὸν καλεῖ. Ἔχει αὐτιά καὶ τὴν ἀκούει καλὰ τὴ φωνὴ αὐτὴ ὁ Ματσούκις. Ἀλτρουσίτης ὅσο κανένας ἄλλος. Καὶ σκορπιοχέρης ὅσο οὔτε ἑκατομμυριοῦχος. Νὰ τὸν ἀκοῦτε νὰ σᾶς δηγᾶται κάτι ἐπεισοδιά του στὸ Βόλο καὶ νὰ τρίβετε τὰ μάτια σας. Ἐκατομμυριοῦχο ἔχετε μπροστά σας ἢ τὸν ἀπένταρο καὶ ἀχτήμονα Ματσούκα ;

— Καταξευτέλιες τοὺς τιλλαριάδες! τοῦ εἶπι σὲ μιὰ στιγμή δικιολογημένου ἐνθουσιασμοῦ.

Κρῖμα ποῦ δὲν κρατᾶει ἡμερολόγιο τῆς ζωῆς του. Ἐνα τεφτέρι ποὺ νὰ σημειώνει ξερὰ ξερὰ τὶς πράξεις του. Τὸ τεφτέρι αὐτὸ θὰν τὸν δόξαζε μιὰ μέρα περισσότερο κι ἀπὸ τοὺς στίχους του κι ἀπὸ τάντιτορπιλικά καὶ ἀπὸ τὰ κανόνια ποὺ πρῶσφερε μὲ τὸ τραγοῦδι του στὴν πατρίδα.

Νά, λίγες ἀραδοῦλες ἀπὸ τὸ τεφτέρι αὐτὸ τὸ ἀνύπαρχο :

Βόλος 4, λ. χάρη, τοῦ Ὀχτώβρη. Ἐμερωμάτου

γύριζα στους δρόμους και στάθηκα μπροστά σ' ένα φτωχόσπιτο, χαμηλό. Τὸ τζάμι τοῦ παραθυριοῦ εἶτανε σπασμένο. "Εσκησα κ' εἶδα μέσα. "Ενας ἄντρας ἔτοιμος νὰ φύγει. Μιά γυναίκα, κρατώντας ἕνα μωρὸ στὴν ἀγκαλιά του, ἔκλαιγε

— Γεώργο μου, ποῦ πᾶς ; ποῦ μᾶς ἀφίνεις δίχως πεντάρα, δίχως ψωμί ;

— "Άσε με, γυναίκα, ἄσε με ! "Η πατρίδα μὲ καλεῖ... Τί θές νὰ κάνω ;

— Καί μεῖς ;

— "Ο Θεὸς πιά !

Κ' ἔφυγε ὁ ἄντρας κλαίγοντας. Εἶχα δυὸ εἰκοσιπεντάρικα στὴν τσέπη μου, τᾶβγαλα και τᾶρηξα μέσα στὴν κάμυρη, μπροστά στα πόδια τῆς γυναίκας, ἀπὸ τὸ σπασμένο τζάμι.

Γλύκοβο τόσες τοῦ "Οχτώβρη. Σήμερα ἡ πυροβολαρχία μου, ἡ Νέα Γενεά, βαφτίστηκε" στὴ φωτιά. "Ερηξε τίς πρώτες ὀβίδες τῆς σὲ καμιὰ διακοσαριά Τούρκους ποῦχανε στριμωχτεῖ μέσα σὲ μιὰ ἐκκλησιά.

— Νᾶν τονὲ ρήξουμε τὸ Ματσούκα! φώναξε ὁ ἀξιωματικός, ἀποκαλώντας ἔτσι τὰ κανόνια τῆς πυροβολαρχίας του. Καὶ εἴμουνε πλάϊ κι ἄκουσα τὰ λόγια τοῦ ἀξιωματικοῦ κι ἄκουσα καὶ τῶν κανονιῶν τὸν κρότο.

Ἀθήνα, 12 τοῦ Νοέβρη. Σήμερα πῆρα ἀπὸ τὸν ἔμπορο Μ. τρία εἰκοσιπεντάρικα. Μοῦπε, ὅποτε μοῦ χρειάζονται παραδὲς νᾶνοίγω μοναχὸς μου τὴν κάσα του καὶ νὰ παίρνω. Ἄπὸ τίς 75 δρ. ἔδωσα 20 σ' ἕνα φίλο μου φαμελίτη ποῦ δυστυχοῦσε, μοίρασα τίς ἄλλες τριάντα δῶ και κεῖ, και μοῦμειναν και μένα εἰκοσιπέντε γιὰ νᾶχω κι αὔριο νὰ δώσω. "Όσο γιὰ φαή, θὰ πάω στοῦ φίλου μου Τ. νὰ φάω τὸ μεσημέρι και τὸ βράδι ἔχει ὁ Θεός.

Νά, ὁ Μιτσούκας, νά, ὁ ἄθροπος.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

Σ' ὅσους φίλους μᾶς γράφουνε νὰ τοὺς στέλνουμε τὸ « Νουμᾶ », ἀναγκαζόμενα νὰ παρατηρήσουμε πὼς μᾶς εἶναι ἀδύνατο νὰν τονὲ στέλνουμε χωρὶς προπλερωμῆ. Ἐξερὸς αὐτοῦ, ἡ ἀπόφασή μας εἶναι τελιωτική.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ἰδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ἀρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομὴ χρονιάτικη: Γιὰ τὴν Ἑλλάδα και τὴν Κρήτη δρ. 10. Γιὰ τὸ ἔξωτερικὸ φρ. χρ. 12,50.—Γιὰ τίς ἐπαρχίες δεχόμεστε και τρίμηνες συντρομῆς (3 δρ τὴν τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συντρομητῆς ἂ δὲν προπλερώσει τὴν συντρομὴ του.

20 λεπτά τὸ φύλλο.—Τὰ περασμένα φύλλα πουλιοῦνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμῆ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κιάσκια, και στίς ἐπαρχίες σ' ὅλα τὰ πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ "ΠΑΙΑΝΕΣ,"

1

*Στὴν πολεμικραχτη φωνῆ—τρανὴ κλαγγὴ καμπάρας—
Τρικυμιστὰ περίχαρα τραγοῦδια ἀντιλαλοῦνε,
Κ' ἡ "Ορμὴ τ' ἀδρόγυμα κορμιὰ τῆς Νιότης τρεμοσέει
Μὲ τίς καρδιὲς π' ἀνθίζουσε κρυφῆς χαρῆς ἐλπίδες...*

*"Η Μάννα ὁμοφοξόπνητη—ἡ Ἀναστημένη Μάννα—
Τὸ δρόμο τὸ δαφνόστεφο ξαναρχινάει—μὰ θέλει
Γιὰ ν' ἀποχτήση τὴν παλιὰν ὀρμὴ τῆ δοξολάστρα
Αἶμα τῆς νιότης ἄλικο, ρικίητρα, νὰ βυζᾶξῃ...*

*Καὶ σὸ τρανὸ σου κάλεσμα, "Ομοροφολάστρα, οἱ γιοῖ σου
Δράμουν σὸ χαροπύλεμα στὰ μαρμαρένια ἀλώνια....
Καὶ τ' ὄνειρό μας—νικητῆς στὴ θραγαρεῖ ἀγκαλιά σου.*

*Βραγιὲς κρῖνα ματόβρεχτα κι' ἀποχεριὲς τὰ ρόδα,
Μπροστά σου νὰ σκορπίσουμε... Κ' εἰὸ χαμογελοῦσα
Τρυγῶντας ἀσημόφυλλα νὰ πλέξεις μας στεφάνια !...*

2

*Σώφρενη, ξανεμίζοντας ξανθόφωτους βοστρέχους,
— Ὡραία Ἑλλάδα—σῶν μαχῶν τῆ δόξα ὀρμῆς. Καὶ γύρα
"Η δυνατοῦριξη γεννιά σὲ ζῶνει και σαλεύει
"Οχτους, φαρᾶγγια, λαγκαδιὲς, τρανᾶχτρα ἡ σάλπιγγά σου....*

*Καὶ σβοῦν σὸ τρανοβοῦῖσμα, ἡ ψυχροπλέχτρα Ἀγάπη,
Καὶ κάθε πόθου σὺφλογο κ' οἱ καρδιαλῶντες λίπες
Κ' οἱ τρισγητεῖρες θύμηδες κ' ἐλπίδες ὄνειριάρες....
Καὶ τῶν γονιῶν τὰ σύθηνα τῶν χαροκουροσμένων....*

Τραυματισμοί θέλεις όμνης σαλεύουν μας τή σάρκα....
Και σφιχτοδένει τις καρδιές - χαμέ πατριδοπλάστη -
Εφτάδιπλη κι' απόξηση του θάνατον ή λαχτάρα....

Κι' από τὰ δργια ποι' με σέ - νοθευομένοι κριτοι -
Θά στήσομε, ώ Χαρόντισσα, κάτω από πύλες ήνων
Θά γεννηθί πανήμοστη, ξινιλή παιδούλα, ή Λόζα.....

3

'Αδριακιστάζον οι χιμιοί σάν ποιαιμία οφίθηα,
Στις φουτωμένες ηλέρες μας. Κι' μυρολιχιαράει,
Τις βαριανάπνες ειωδιές μυριόκερης μις μέθης,
Σγοιρόμαλλων μελλέφητων ή λεβερτιά ή ακράτη....

Και τείρεσαι - ώ τής νύτης μις δρακόθυμη αντροσύνη -
Μ' ατοήματα μυτόκλαδα τὰ φονικά μεθόια,
Τις ποι' σαλεύουν χιαιλός τὸ λαγαρόν αυθέρα,
Κι' ανάβρες σιδερόχορδες ηλοφόχνητω ήριάτων.

Κι' όλαροικῆς τὰ κοίτωνται οντινίμια στήν ήρηή σου,
Τῶν τρυανόγροντων τραπῶν ονθέμελα τὰ κάστρα....
Κι' ὄλο θανείεις γρηγομοίς με μέτωπα σιεμμένα

Με τὰ κλαδιά δυοσόφυλλης χολάτης αγριλίδας,
"Η ὄμο Χάρο χοριστή τής τριουαίνιας νύτης,
Και γύρα πλίδιο, ξεχειλό, βοιβό πυροθένων κλάμμα....

TAKHΣ MHAP. IAS

ΟΙ ΣΥΜΜΑΧΟΙ ΜΑΣ (*)

«...Ο στρατός μᾶς είναι απαραίτητος, για να μη μᾶς κλωτσοπατούν και να μᾶς λογαριάζουνε. Όμως δὲν τὸ πιστεύω με τὸ στρατὸ μονάχα να βγοῦμε πέρα ἐκεῖ πού θέμε, ἔτσι ἀπομονωμένοι κι ἀφιλοι πού εἴμαστε. Καί ἄλλοι, ἀντίζηλοι, ἔχουν στρατό, και τί θά γίνη, ἔταν βγοῦν κι αὐτοὶ στή μέση; "Η τί θά κάνουμε, ἂν μᾶς τὰ δέσουν οἱ τρανοὶ τὰ χέρια; "Η Βουλγαρία τέλειωσε τὸ ζήτημά της με τὸ στρατό της, μὰ και ἀκουμπώντας στήν Αὐστρία. Ἄν οἱ στραβοὶ πολιτικοὶ μας εἶχαν τήν ἱκανότη και τήν πρόνοια να ἐνωθοῦνε τότε στήν ἰδια συμμαχία, τὰ βάσανα τῆς Κρήτης θάτανε τελειωμένα και με μισὸ στρατό. Ἀπαραίτητο λοιπὸν τὸ ἕνα, μὰ και τὸ ἄλλο ἀπαραίτητο, και μάλιστα ἀφοῦ δὲν ἔχουμε μονάχα για τήν Κρήτη να νοιαστοῦμε, μὰ και για τὰ ἑκατομύρια ψυχές πού παραδέρνουνε μὴν ξέροντος πού νάκκουμπήσουν, για

(*) Σημ. τοῦ «Νουμά». Μερικὲς ἀράδες ἀπὸ κάπιο ἀρθρο πού δημοσιεύθηκε στὸ «Νουμά» πρὸ τρία χρόνια, ἀριθ. 355, σελ. 6 (30 τοῦ Τρυγητῆ 1909) με τὸν τίτλο «Στρατὸ μὰ και συμμαχους». Ὁ συγγραφέας του οὔτε διπλωμάτης εἶναι, οὔτε πολιτικός, οὔτε στρατιωτικός. Εἶναι μοναχὰ δημοτικιστῆς και ἔμωρ νὰ, πᾶσο καθαρὰ εἶδε ὅ,τι γίνεται σήμερα.

νὰ σωθοῦν ἀπ' τῶν καινούριων Χαμιτήδων τήν τυραννία.

Ἄν εἶταν μπορετὸ ν' ἀλλάζουμε οἱ Τοῦρκοι τὸ φυσικό τους και νὰ νοιώσουν ἀπὸ λευτερεῖα κι ἀνθρωπισμό, θάταν αὐτοὶ οἱ φυσικώτεροὶ μας σύμμαχοι. Ἄφοῦ τὸ δείχνουν πὼς δὲν εἶναι τέτιο πράμα μπορετὸ, τότε κ' ἐμεῖς, ἀντί να ζητιανεύουμε ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀπὸ τις κυβερνήσεις τῶν ἀσυνειδητων κι ἀπάνθρωπων - θυμηθῆτε τὸ φέρισμό τους στίς σφαγές τῶν Ἀδάνων - κεφαλιούχων και μπακάληζων, **δὲν ἔχουμε παρὰ να ἐνωθοῦμε με τοὺς γύρω μας ἐχθρους τῶν Τοῦρκων**, για να ξεμπερδεύουμε και να μὴν καμαρώνουμε ἀκόμη 4 - 5 ἑκατομύρια αἰσχροῦς και ἀπολίτιστους βερβάρους Ὀσμανλήδες να κατατυραννοῦν και να τρομοκρατοῦνε πενταπλάσιό τους πληθυσμό. Ἡ μόνη δυκολία βρίσκεται στή συνεννόησή μας ὡς πρὸς τὴ Μακεδονία. Ἄς πάψουμε κ' ἐμεῖς κ' ἐκεῖνοι να τὴ θέμε ἀλάκαιρη και θά λυθῆ ὁ κόμπος. Κι ἀκόμη ἄς ξεχάσουμε μερικὲς πίκρες πού μᾶς πότισαν και μερικὰ φερισμάτά τους βέρβαρα. Ἄς πούμε πὼς ἐφαίξαμε κ' ἐμεῖς. Ἄς λείψη ὁ σιδωνισμός κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ κι ἄς δώσουμε τὰ χέρια. **Ἕλληνες, Βούλγαροι, Σέρβοι, Μαυροβουνιώτες κι ἄλλοι βορειότεροι ἔχουμε δεσμὸ πού μᾶς ἐνώνει**. Δουλέψαμε μαζί κάτω ἀπ' τὸ ζυγὸ τοῦ Τοῦρκου. Ἄς δώσουμε τὰ χέρια για να λευτερώσουμε τοὺς ἀποδελοιπους, να διώξουμε τὸν τύραννο. Ἄν εἶναι δύσκολο να συνεννηθοῦμε στίς κληρονομιάς τῆ μοιρασιά, ἄς μείνη ὑστερνὸ τὸ ζήτημα αὐτὸ και ἄς συμφωνηθῆ μόνο συγκατοχή. Πρῶτα να λευτερώσουμε τοὺς σκλάβους. Καί τοὺς ἀλλοεθνοῦς μας, Ἀρβανίτες, Κούρδους και Ἀράπηδες κι Ἀρμένηδες, ἄς τοὺς καλέσουμε σὲ ἀνεξαρτησία. **Αὐτὸς εἶν' ὁ ἴσιος δρόμος** και πολὺ χάρηκα σὸν εἶδα σήμερα ἕνα τηλεγράφημα πὼς τὸ Ἑλληνικὸ Πανεπιστήμιο θά λάβη μέρος στὸ Βαλκανικὸ συνέδριο. Ἄς μὴ λησμονοῦμε οἱ Ἕλληνες τί πάθαμε στὸ 78 ἀκούοντας τις συμβουλές τῶν Ἑγγλέζων Ἑβραίων. Θά εἶχαμ' ἀπὸ τότε μεγάλο μέρος τῆς κληρονομιάς μας, ἂν ἐπηγάιναμε με τοὺς παλιούς και φυσικούς συμμαχους μας, ἰσῆτοιμο βέβαια και μ' ἀκέρια τήν ὑπόστασή μας...»

25. 8. 1909.

ΛΥΔΟΣ ΠΟΔΑΒΡΟΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Ἡ «Ἑστία» κατακορόδεψε τήν μπαλάντα τοῦ κ. Λαπαθιώτη πού δημοσιεύσαμε στὸ παρασμένο φύλλο. Καί πολὺ φυσικό αὐτὸ. Τῆς «Ἑστίας» τὰ φιλολογικὰ γόστα δὲ φτάνουν παραπέρα ἀπὸ τοὺς νερόβραστους και παιδιακῆρους δημοσιογρα-

φικούς στίχους που δημοσιεύει άραδιαρά τούτες τις μέρες, από τότε που άρχίνησε ο πόλεμος. Κάθε άλλο που σηκώνεται κάπως παραπάνου από τούς στίχους αυτούς είναι για την «Εστία» άφορμή για σάτυρα και για σαχλοεμπνάδα.

— Την «Εστία» ακολούθησε η «Εφημερίς» και η «Νέα Ημέρα» και κάμανε πολυκαλά, άφοδ για τις 'Αθηναϊκές εφημερίδες η «Εστία» είναι, σά νά πούμε, η φιλολογική 'Ακαδημία τους.

— 'Ωστόσο, ό,τι χρειάζεται η «Εστία» από τό «Νουμά» τό άρπάζει: δίχως νάναφέρει, έτσι για τά μάτια, από πού τό πήρε. Στο φύλλο της της περασμένης Δευτέρας, δημοσίεψε διστηλη και πρωτοεβλιθη, τή μετάφραση της Σαφικης ώδης στην 'Αφροδίτη, κειωμένη από τή Δήμο Βερανίκη και τυπωμένη στον 174 αριθμό του «Νουμά» (7 του 'Απριλίου 1912) σελ. 214. 'Αφοδ η μετάφραση δέν κοροδεύεται, περιττό και νάναφερθεί ό «Νουμάς».

— Η «Δήση» του κ. 'Αγ. Σικελιανού πρωτοτυπώθηκε την περασμένη βδομάδα στην «'Ακρόπολη». Μάς άρεσε και την τυπώνουμε και μεις.

— Ο 'Αργύρης 'Εφταλιώτης μάς έστειλε ένα σημαντικό φιλολογικό άρθρο «'Αραβικό γλωσσικό ζήτημα» που θάν τό τυπώσουμε όταν ξαναρχίσει τό φύλλο νά βγαίνει ταχτικά, με τις ταχτικές του τις σελίδες.

— Καλλιτεχνικώτατο κ' επικαιρότατο τό τελευταίο φυλλάδιο (πρώτο του ΙΙ' χρόνου) των «Παναθηναίων». 'Ο φίλος Μιχαηλίδης, ούτε έξοδα ούτε κόπους λογάρισε για νά μάς δώσει τό έξοχο αληθινά αυτό φυλλάδιο.

— Οι «'Εντυπώσεις και Σκέψεις» από τή Σαλονίκη, που δημοσιεύτηκε στην «Θεσσαλία» του Βόλου μυρίζανε Σπυριδην δέκα μιλια έρώμο. Τόσο έξοπνες, καλογραμμένες και ταχαπτικές είναι.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΝΙΚΕΣ και κατάχτησες η μά πάνου στην άλλη, με κινηματογραφική, με δαιμονισμένη γληγοράδα, που δε σ' αφήνουνε καλά καλά ούτε νάνασάνεις. Σήμερα νικήσαμε στο δεινά μέρος, σήμερα πήραμε τό τάδε νησί. Οι τέτιες δυνατές συγκινήσες καταντήσανε τόσο συχνές που τις συνειθίσαμε πιά και δε μάς πολυκάνουν έντύπωση. Τις βρίσκουμε φυσικές. Πήραμε και τή Χιό. Αϊ, και ύστερα; Κι όμως ά βρισκότανε ένας πρό τρεις μήνες νά μάς πει πώς θα πολεμούσαμε και θα φτάναμε ίσαμε την 'Ελασσώνα, θα τον παίρναμε για τρελλό.

Έτσι η μεγάλη η χαρά, που μάς έχει χτυπήσει κατάψυχα, μάς έχει μουδιάσει και δε μάς άφρινει νά δοῦμε τό μεγαλειό της σημερινής μας θέσης.

Θάν τό δοῦμε μεθαύριο, που θα γαλανέψουν τά πράμκτα. Θάν τό δοῦνε, πιδ καλά από μάς, οι κατοπινοί μας, μελετώντας την ιστορία που με τό σπαθί μας συγράφουμε σήμερα.

ΡΗΤΟΡΙΚΟ ποίημα, δημοσιογραφικό στα περισσότερα μέρη του, και σε μιá απέλπιστικιά καθα-

ρεύουσα γραμένο, η «Τουρκομάχος 'Ελλάς» του 'Αλεξ. Σούτσου. Μά σήμερα, πολλοί στίχοι του ξεθάφτουνται από τά σκοτεινά και όγρά κελάρια της νιότης, κι ανάβλινουνε στα χείλια. Και μάλιστα η άρχή, άρχή του

*Πολλούς αιώνας παρτίδες, Μοῦσα,
τόν 'Ελικώνα σιωπηλιόν....*

Κι όταν αναλογίζεσαι κανείς την καινούρια 'Ελλάδα, τή σημερινή, δέν μπορεί παρξ νά μολογήσει πώς στις μάχες του Σαραντόπορου, τῷ Γιαννιτωών και δέν ξέρουμε που άλλοῦ,

*έδραμε δάφνας νέου αγώνος
ένδοξοτέρας των παλαιών.*

ΓΕΝΗΚΑΜΕ λοιπόν και μεις Πρόγονοι. Δηλ. αυτό που ζητούσαμε οι εργάτες της 'Ιδέας. Αυτό που κήρυξε έπίσημα από τό βήμα της Βουλής ό Πρωθυπουργός μας, χτυπώντας κατακέφαλα την προγονοπληξία.

'Η προγονομανία όμως νά σήσει μιá για πάντα. 'Ο,τι πάθαμε μεις νά μὴν τό πάθουνε οι κατοπινοί μας. Νά μη μάς πάρουνε για προγόνους κι άκουμπήσουνε πάνου μας. Νά μάς ξεχάσουνε και νά δουλέψουνε για δικό τους λογαριασμό, νά γίνουνε Πρόγονοι κι αυτοί. Και τό σπουδαιότερο απ' όλα, νά πολεμήσουμε γενναία και μεις κι αυτοί και νά θάψουμε τελιωτικά τὸν όλεθριώτερο πρόγονο που μάς απόμεινε, τὴν Καθαρεύουσα.

ΟΧΙ με τό σταγονόμετρο; μά με τό τσουδάλι νά δώσουνε τούς παράδες τους οι πλούσιοι. Και τά περισσότερα νάν τά δώσουνε, όχι για νουσκομεία και δέν ξέρουμε για τί άλλο, μά για τις φτωχές φαμελιές τῷ στρατιωτῶνε που σκοτωθήκανε στον πόλεμο. 'Αν αιστάνονται κάποια χαρά και κάποια περηφάνεια οι πλούσιοι σήμερα, ά; συλλογιστοῦνε πώς τή χαρά και την περηφάνεια τούς τή δημιουργήσανε κεινοι που σκοτωθήκανε στον πόλεμο. Θάναι άγρια άγνωμοσύνη αν άφίσουν τις φαμελιές τους γυμνές και πεινασμένες.

Τά γράφουμε αυτά γιατί με λύπη μας βλέπουμε πώς στις εισφορές που δημοσιεύονται στις εφημερίδες, τή μικρότερη μερίδα, την τιποτένια πές, την παίρνουν οι φαμελιές τῷ σκοτωμένων.

Η ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΗΜΑ (*)

Κ' ήτανε ή πικρή αλήθεια πώς ο Αντρέας είχε αλλάξει. Ο αγώνας για την ύπαρξη, ή προσπάθεια του για να μὴν ξεπέσει ἀπὸ τὴν κοινωνική του θέση, τὸν είχαν καταβάλει. Εἶχαν νικήσει ἐκείνον τὸν καιρὸν τὴν ἀγάπη. Καὶ τώρα ἡ ἀπόκριση τῆς Κυρᾶς Ἐπιστήμης τὸν ἐπέσιμωνε.

Τὸ ἴδιο τὸ βράδι ποῦ ὁ μπάρμπας τοῦ τὴν ἔφερε σ' ἓνα μικρὸ καφενεῖο τοῦ προάστειου, ἐπῆγε στὸ σπίτι του μὲ βαρεῖα καρδιά, μουρμουρίζοντας, κι ἔλα τὰ κατάβαρα τάρριχνη τώρα στὴ γυναίκα του, στὴν κακὴ τῆς τὴν τύχη, στὸ φτωχὸ τῆς τὸ μυαλό ποῦ δὲν εἶχε ν' ἀναγκάση τὴ μάνα τῆς νὰ τοὺς βοηθήσει.

«Ἐβαλθῆκαν» ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του ἀνεδαίνοντας τὴ σκάλα του — «μάννα καὶ θυγατέρα νὰ μὲ κάμουνε δούλο ὁμοιονέ τους. Ἴσως ἡ κυρὰ Ἐπιστήμη θὰ χαίρεται κι' ἔλας τὸ χαλασμὸ μου».

Ἀπάνου εἰρήνη τὴ Ρήνη καθισμένην στὴν κρεββατοκάμαρα, μπρὸς σ' ἓνα μικρὸ τραπέζι, ἔπου ἔκαιε ἓνα λυχνάρι, μὲ τὸ βελόνι στὰ χέρια, ποῦ ἐδιόρθωνε τοῦ σπιτιοῦ τὰσπρόρουχα καὶ σοβαρὸς τὴν ἐκαλησπέρισε.

Ἡ Ρήνη τὸν ἐκατάλαβε καὶ ἀναστενάζοντας τοῦπε ἀμέσως πικρά.

«Τί τρέχει πάλε ; δὲν τὰ δίνει. αἱ ;»

«Δὲν τὰ δίνει» τῆς ἀποκρίθηκε ξερά.

Ἐπάσκισε νὰ χαμογελάσει καὶ σὲ μία στιγμή τοῦπε. «Μὴ λές ποῦ δὲ θὰ σ' τὰ δώσει ἡ μάνα ὅσα σοῦταξε· μὰ ἴσως τὴ στιγμή ποῦ ἡ ἀνάγκη θάνε πλιὸ μεγάλη.

«Τί λές» τῆς ἀποκρίθηκε συγχυσμένος, «καὶ πότε ἡ ἀνάγκη εἶναι πειὸ μεγάλη ; Τούτῃ τὴ βδομάδα μοῦ πουλοῦν τὸ σπίτι μου· καὶ τὸ ξέρεις ἄλλα ὅδολα δὲν ἔχουμε· αὔριο πρέπει νὰ πιάσω δουλειά»

«Τόχε ἀληθινὰ ἀποφασίσει» ἐσκέφτηκε χαρούμενη· «ὡ ἂν ἦταν ἔτσι ἔλα ἡ δυστυχία τῆς θὰ ἐτέλειωνε· θάρχιζε ἀπὸ τὰ τώρα καινούρια ζωὴ, καὶ κάθε βῆμα ποῦ θάκαναν θάταν γιὰ κείνους κέρδος. Ἐπῆγε σιμὰ τοῦ τὸ χεῖλι τῆς ἐχαμογέλασε, στάχνῃ πρόσωπό τῆς ἀνέβαινε μὴ ἀνάλαφρη κοκκινάδα· ἐκείνην τὴ στιγμή ἤθελε νὰ ριχτεῖ στὴν ἀγκαλιά του, νομίζοντας πώς· πάλι θὰ τὸν ἐκέρδιζε· «Εἴμαστε νέοι καὶ οἱ δύο» τοῦπε τρυφερά· «κι' ἂν πουληθεῖ τὸ σπίτι θὰ κάμουμε ἓνα ἄλλο καλλίτερο. θὰ δουλεύω καὶ γὼ στὸ πλευρὸ σου, ξέρω τὴν τέχνη τῆς μάνας μου, κ' ἐνωμένοι καὶ οἱ δύο θὰ ἀγωνιστοῦμε. Μὴ χάνεσαι· ὁ Θεὸς θὰ βοηθήσει μπροστὰ στὴν εὐτυχία, ἀνάθεμά τα τὰ τάλλαρα».

Δὲν ἦταν ἡ πρώτη φορὰ ποῦ τοῦ μιλοῦσε ἔτσι. Μὰ ὁ Αντρέας τέτοιαν εὐτυχία δὲν ἤθελε νὰ τὴν ξέρει. Ὡς κι' αὐτὸς τῆς ἀναθεματίσει τὰ πλοῦτη καὶ καθόλου δὲν τῆς ζηλέψει, ἀλλιῶς δὲ θὰ τὴν ἐπαιρνε βέβαια, μὰ δὲν ἐπιθυμοῦσε γιὰ τοῦτο καὶ τὸν ξεπεσμό. Ἄν ἡ κυρὰ Ἐπιστήμη τοῦ τῶν ἔδινε ὅσα τῆς εἶχε ζητήσει τὸ καλοκαίρι, ἔλα τώρα θάταν ἄλ-

λοιώτικα. Θάχε ἐλευτερώσει τὸ σπίτι, θάχε τὸ καίρι του, καλὰ κακὰ θὰ δούλευε· γιὰτὶ δὲ θάταν ἀναγκασμένος νὰ κιντυνεύει δταν οἱ περίστασες ἦταν ἐνάντιες, δὲ θὰ τὸν ἐσφιγγαν τὰ χρέγια, καὶ θὰ μπόρει κ' ἐκείνος νὰ προσμένει, κόνοντας μίαν ἀλλή δουλειὰ λιγώτερο ὠφέλιμη, μὰ ἀσφαλισμένην. Καὶ τώρα ἀντὶς ἡ κακοτυχία τῆς τῆς φέρει ἔλα ἀνάποδα· καὶ τὰ ἐξακόσια θάταν μὴ στάλα νερὸ μέσα σὲ μία θάλασσα· ποῦ νὰ ἀφροπλέξει πάλε μέσα σ' ἔλα αὐτὴ τὴν καταστροφή. Κ' ἔτσι τὰ λόγια τῆς Ρήνης τὸν ἐρέθισαν ἐκείνην τὴ στιγμή ἀντὶς νὰ τὸν πρᾶνουν.

Τῆς εἶπε μὲ βραχνὴ φωνὴ καὶ μὲ κατεδασμένον βλέφαρο : «Ἐγὼ τὸ πρωτόπα ἀνάθεμά τα· μὰ ποῦ νὰ βρῶ νὰ λευτερώσω τὸ σπίτι· νὰ κάμω καινούριο καίρι, γιὰ νάμαι ὅ,τι ἤμουνα πρὶν ἐρθεῖς ἐδῶ μέσα ; Ἐοῦ φταις».

«Ἐγὼ φταίω ;» τοῦπε κοιτάζοντάς τον πικρά· «τί λές· ἐγὼ σὰς ἔστερνα στὴ Στεριά· ἐγὼ σοῦλεγα λόγο· ὅ,τι ἔκαμες τόκαμες μὲ τὸ κεφάλι σου, καὶ ἀκόμα οὔτε τώρα δὲν ὑποτάξεται στὴν ἀνάγκη καὶ δὲ θέλεις νὰ δουλέψεις μὲ πίστη καὶ μ' ὀλιῖδα στὸ Θεό, μόνε κάθεσαι γιὰ νὰ σὲ καταπιεῖ πρῶτα ἡ συμφορὰ. Τί μᾶς λείπεται, καυμένη, ὡς κ' ἔτσι καθὼς εἴμαστε : δύναμη, υἰεία, νειότη ; Ὅλα δὲν τᾶχουμε. Καὶ δὲν ἔχουμε... καὶ τὴν ἀγάπη ;»

«Ἡ ἀγάπη δὲν τρώεται» τῆς ἀπάντησε σκληρά.

«Ἄφισε» τοῦπε ἀναστενάζοντας καὶ κοιτάζοντάς τον δακρυσμένη «νὰ τῆς μὴνῶσω αὔριο καὶ γὼ. Ὡ τὰ τρακόσια θὰ τὰ δώσει εἶμαι βέβαιη. Ἄ θέλεις πάω καὶ ἡ ἴδια νὰ τῆς βρῶ κι' ἄς μὲ σκοτώσει. Μπορεῖς ἔτσι ν' ἀρχήσεις ἓνα ἔργο».

«Τὰ τρακόσια» τῆς εἶπε ἀξιόνοντας περσότερο, «καὶ τί νὰ τὰ κάμω μωρή. Ἴσως θάδινε καὶ τὰ ἐξακόσια ποῦ ἐχάλεφα· μὰ θέλει πρῶτα νὰ ἴδει τὸ στεφάνωμα. Πρόσμενε στεφάνι ! Μὰ τοῦτον τὸ σταυρὸ ποτέ· δὲ σὲ στεφανώνω, ἂ δὲ δώσει τὰ χίλια ποῦ χρειάζονται». Καὶ μὲ τὸ δάχτυλο ἔκαμε ἀπάνου στὸ τραπέζι τὸ σημάδι.

«Χίλια» τοῦπε ἀχνίζοντας πάλι «ποῦ νὰ τᾶθρει ἡ δυστυχισμένη· θέλεις νὰ λιμοχτονήσουνε ἔλοι οἱ ἄλλοι ;»

«Τᾶχει· τόπε κι' ὁ πατέρας σου κι' ἂ δὲν τὰ κομίσει σοῦπα. Ἐξακόσια γιὰ τὸ σπίτι, τετρακόσια γιὰ τὸ καίρι. Τότες βρῶσκω δουλειά».

«Ἐτσι κάνουνε οἱ τίμιοι ἄθρωποι ; Ὡ συμφορὰ μου πὼς ἀπατήθηκα !»

«Νὰ σοῦ πῶ τί λέει ὁ μπάρμπας» τῆς ἀποκρίθηκε πειραγμένος σὰ νὰ ἐχαιρότου ποῦ τὴν ἔκανε νὰ ὑποφέρνει «ἀφοῦ ἐσοῦ τὰ φταις, νὰ σὲ διώξω».

«Νὰ μὲ διώξεις, σοῦ λέει» τοῦ φώναξε. Καὶ σὲ μία στιγμή ἀγριεύοντας κ' ἐκείνη καὶ βρῶσκοντας ἓνα θάρρος ποῦ δὲν ἐπίστευε ἀληθινὰ νὰ τᾶχει, ἐπρόσθεσε : «Τὸ λές γιὰτὶ ἡῦρηκες ἀδυναμία, γιὰτὶ δὲν ἔχω ἀδέρφια, γιὰτὶ ὁ πατέρας μου εἶνε ἄρρωστος καὶ γέρος, γιὰτὶ τὸ σπίτι μου τᾶχει μοναχὰ ἡ μάνα μου στὴν πλάτη τῆς».

«Τὸ λές γιὰτὶ μ' ἔχεις καταστημένην ὅπως μ' ἔχεις, καὶ δὲ θὰ γυρίζεις ἄθρωπος νὰ μὲ κοιτάξει, ἀφοῦ ἀπέρασα ἀπὸ τὰ χέρια σου. Ἐφταιξα ἐγὼ

(*) Κοιτάξε ἀριθ. 487, 488, 489, 490, 491, 492 καὶ 493.

πού σ' ἐμπιστέφτηκα, σ' ἔλεγα τίμιον ἄθρωπο· κι' ἀντίς ἐγελάστηκα. Ἄς χαθῶ! Τί ἄλλο νὰ σοῦ κάμει ἡ δούστυχη ἢ μάννα μου ἔσα ἐχάλεψες σοῦ τὰ δίνει ἀκούω. Λευτερόνεϊς τὸ σπῆτι σου, δούλεψε, γιατί ζητᾶς τὸ περισσότερο ;»

«Μοῦ λέει» τὴν ἀντίσκοφε μ' ἀδιαφορία «νὰ σὲ διώξω καὶ νὰ πάρω τὴν ἄλληνε τὴν Σάββαινας, πῶχει χίλια πεντακόσια. Καὶ μοῦ λέει καλά. Ἄν τὸν ἀκούα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τὰχα σήμερα καὶ θάχα καὶ τὸ καίχι. Μὰ κάλλιο ἀργὰ παρὰ ποτέ. Ἄν δὲν τὸ κάμω πρέπει νὰ ξενοδουλέψω».

«Τὴν ἄλληνε θὰ πάρεις» τοῦπε ἠσυχάζοντας ξάφνου καὶ ἀποφασισμένη τῶρα νὰ διαφεντέψει τὴ θέσιν της· «μὰ ἐγὼ δὲ φεύγω ἀπὸ δῶ οὔτε ἄ με σκοτώσεις. Μαζῆ θὰ περάσουμε καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακά».

Κ' ἐκείνην τὴ στιγμὴ ἢ ζήλια σὰ φεῖδι φαρμακωμένο τῆς ἐδάγκανε τὴν ἄκρη τῆς καρδιάς της. Ἦώρα ἀνέβαινε κι' ὁ μπάρμπας ἀπάνου καὶ χωρὶς νὰ τόνε χαιρετήσῃ τοῦπε μὲ σοβαρὸ ὕφος :

«Τίμιες δρμήνεϊες δίνεις τοῦ ἀνηψιῦ σου σὰν προεστὸς πούσαι, σπολάητῆς σου ποῦ θέλεις νὰ μὲ χάσεις». Καὶ μέσα της ἐβράζε τὸ αἷμα καὶ ἡ χολὴ της ἦταν ἔτοιμη νὰ ξεσπάσει. «Τί τοῦχε κάμει ἢ δούστυχη ἐκεينوῦ τοῦ ἀθρώπου γιὰ νὰ τήνε μισεῖ τόσο».

«Ἐγὼ, μωρὴ κοπέλλα», εἶπε ὁ μπάρμπας κάνοντας τὸ σταυρὸ του, «ἐγὼ μωρὴ ἀνησιέ, σοῦπα ποτέ κακὸ λόγο; Δὲ σ' δρμήνεψα πάντα στὸ καλὸ; Μὰ πρῶϊμα ἀρχίσατε τὴ διχόνοια καὶ τὴ γκρίνια. Δὲ σοῦ τῆλεγα πάντα, μωρὴ, πῶχεις ἀνάγκες, πῶχεις χρέγια, δὲ σοῦλεγα νὰ τὴν ἀφήκεις ἠσυχὴ τὴν ξένη κοπέλλα κι' ὅχι νὰ τήνε σηκώσεις ἀπὸ τὸν κόρφο τῆς μάννας της γιὰ νὰ μὴ μπορεῖς τῶρα νὰ τὴν φέρνεις μία λίτρα ψωμί καὶ νὰ ὑποχρεωθεῖς νὰ τὴ στείλεις πάλε σπῆτι της!»

«Πιλάτε» τοῦπε ἀγριοκοιτάζοντας τὸν ἢ Ρήνη «σὲ ξέρω πῶς μιλεῖς, σὲ καταλαβαίνω· ἔτσι τοῦ βάνεις ἰδέες. Τί μπορεῖ καὶ ξεμπορεῖ. Ἄ θέλει μπορεῖ, καὶ μποροῦνε καὶ τὰ χέρια μου νὰ μὲ ζήσουνε· ἄς πιάκει δουλειὰ κι' αὐτός, τί τὰ θέλουμε τὰ χρεωμένα τὰ παλάτια».

«Τὰ χρεωμένα τὰ παλάτια!» ἐφώναξε ὁ Ἄντρέας ποῦ ὁ λόγος τὸν εἶχε ἀγγίξει κατάκαρδα, κάνοντας ἕνα βῆμα πρὸς ἀπάνου της.

«Ἦσυχάστε» εἶπε ὁ ἄλλος κάνοντας πῶς δὲν εἶχε καταλάβει τὴ βρισιὰ καὶ μπαίνοντας στὴ μέση. «Δὲ σ' ἔγω, μωρὴ, νὰ σοῦ βρῶ ἐγὼ δουλειὰ στὰ ψάρια. Δὲ σ' ἔγω ποῦ σοῦ τὴν εὐρηκα; Εἶνε περιτὰ τὰ μαλλῶματα. Θέλεις δὲ θέλεις, γιὰ τὴν ὥρα ἢ γιὰ πάντα θὰ ξενοδουλέψεις, ἀφοῦ ἢ Τρινκούλαινα δὲ σοῦ δίνει τὰ τάλλαρα ποῦ θέλεις».

«Ἄπὸ τ' ἀπόψε» ἐφώναξε ὁ Ἄντρέας μὲ πείσμα «πᾶμε νὰ βροῦμε τοῦ ψαράδες. Ἄς κουρεύεται ἐδῶ μοναχὴ της».

«Μὰ πὲς το μωρὴ μπρίχου φύγεις, γιὰ νὰ μὴν ἔχει κατάδαρος σὲ μένανε καὶ γιὰ νὰ μὴν ἔχω κ' ἐγὼ ἀπὸ αὔριο ποῦ δὲ θάσαι ἐδῶ τὰ βάσανα· σοῦπα

ποτέ λόγο γιὰ τὴ θυγατέρα τὴ Σάββαινας ἀπόντις ἐπῆρες αὐτὴν τὴν κακομοῖρα; Μοῦπες δουλειὰ νὰ σοῦ βρῶ· σοῦ τὴν εὐρηκα· θὰ φταῖω κι' ἔλας ἐγὼ γιατί θάσαι μακρὰ ἀπὸ τὸ σπῆτι σου».

«Ξέρω πῶς μιλεῖς» τοῦπε ἢ Ρήνη ἀναστενάζοντας πικρὰ, «ἐσὺ μὰς ξεχωρίζεις γιατί δὲν ἔχεις τῶρα νὰ τρῶς ἀπὸ τὸν Ἄντρέα σὰν πρῶτα, ἀφοῦ τοῦχασες τὸ καίχι. Ἄς πᾶει σὴν βάρκες, μὰ ἐγὼ ἀπὸ δῶ δὲ φεύγω· τὴ χάρη δὲ σοῦ τὴν κάνω».

«Ἐμένανε» εἶπε ζαθόνοντας περιγελαστικὰ τὸ χεῖλι του· «κοπέλλα μου δὲν εἶσαι καλά!» Καὶ γέροντας πρὸς τὸν ἀνιψιὸ του: «Ἄς χρωσταῖε χάρη τὴν μάννας της! Γιὰ τὴν γρουσουζιά της, μωρὴς, αὔριο τὴν ἄλληνε πουλιέται, τῶ! τὸ σπῆτι κ' ἔτσι ἄς κάτσει μέσα, σὰ μπορεῖ. Πᾶμε, μωρὴ».

«Ἄ τέτοιοι εἴσαστε» τοῦς εἶπε ξεσπώντας ἀπελπισμένη σὲ δάκρυα ἐνῶ οἱ δύο ἄντρες ἐφευγαν.

Κι ὁ Ἄντρέας σταματᾶνοντας μία στιγμὴ τῆς ἀποκρίθηκε:

«Κάμε, ἂ θέλεις τὴ μάννα σου νὰ τὰ δῶκει».

Ἦ πῶς μπορούσε ποτέ νὰ τὸ φανταστῆ πῶς ἔτσι θὰ τέλειωναν τὰ πράματα; Τὴν ἄφινε μοναχὴ της, χωρὶς ψωμί, χωρὶς ἔργο, χωρὶς στεφάνι, σ' ἕνα σπῆτι ποῦ ἐμελλε σήμερα αὔριο νὰ πουληθῆ, χωρὶς ἐλπίδα καμιά, γιὰ νὰ τοῦ βρεῖ αὐτὰ τὰ χρήματα. Ποιὸς; Αὐτὸς ποῦ τὸν εἶχε ἀγαπήσει περισσότερο ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ της, αὐτὸς ποῦ τοῦχε μπιστευτεῖ ὄλο της τὸ εἶναι: Ἄπιστευτο, ἀπίστευτο ἔλεγε μοναχὴ της μὲ βαρεῖα θλίψη στὴν καρδιά. Καὶ στὸ νοῦ της ὄλο οἱ ἴδιες ἰδέες ἐκυκλογύριζαν ὄλην τὴ νύχτα ποῦ ἄγρυπνη τὸν ἐπρόσμενε μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ τὸν ἀκούσει ἀπὸ μία στιγμὴ στὴν ἄλλη στὸ δρόμο πρῶτα, ἔπειτα στὴ σκάλα καὶ τέλος μέσα στὴν κάμαρα. Καὶ σὲ κάθε περπάτημα ἀθρώπου, ποῦ ἐδιάβαινε τὰ καντούνι, ἐσπαρταροῦσε ἢ καρδιά της καὶ ἐγενόταν προσηχτικὸς οἱ ἀκούεις της, καὶ κάτι μέσα της τῆς ἔλεγε πῶς ἦταν ἐκεῖνος.

Μεσάνυχτα εἶχαν περάσει καὶ δὲν ἐρχότου. Εἶχε πῆ τὴν ἀλήθεια ὁ ἀτιμος ὁ μπάρμπας· καὶ ἴσως ἀλήθεια θὰ τὴν ἄφινε ἐδῶ ὡς νὰ βαρεθῆ μοναχὴ της καὶ νὰ φύγει ἢ ἴδια, γιατί θὰ τῆς ἦταν ἀδύνατο νὰ ἀναγκάσει τὴ μάννα της νὰ δώσει τὰ ἔσα τῆς ἐχάλευαν. Πῶς, πῶς νὰ τὴν παρακαλέσει, τί νὰ τῆς εἶπῆ, αὐτὴ ποῦ ἐφοβότου καὶ ἐντροπέτου ὡς καὶ νὰ τὴν ἀναντρανίσει. Ποιὸνε νὰ τῆς στείλει; Ὅλα ἐρχόνταν ἀνάποδα, ὄλα ἄσκημα, ὄλα ἐνάντια. Καὶ οἱ ὥρες ἐπεροῦσαν ἀργὰ ἀργὰ, μὰ αὐτὴ πάντα ἐπρόσμενε. Βέβαια θάχε μισέψει μὲ τίς βάρκες στὸ ψάρεμα καὶ γιὰ μέρες, γιὰ δεκαπέντε γιὰ εἰκοσι ποῖος ξέρει, δὲ θὰ τὸν ἔβλεπε. Καὶ τί θάκανε μοναχὴ της καθὼς ἦταν, αὐτὴ μία ἀδύνατη κοπέλλα, ποῦ ὄλη της τὴ ζωὴ οὔτε στιγμὴ δὲν εἶχε φροντίσει γιὰ τὸν ἑαυτὸ της.

(Ἄκολουθεῖ)

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ